

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

133. An si quis à fure emente pecunias furtivas bona fide accepit, easque
cùm propriis commiscuit, teneatur ad restitutionem dictarum pecuniarum,
Dominocomparente? Ex p. tr. 5. & Misc. 1. res. 40.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

2. Sed contrariam etiam probabilem esse existimo, quod fateatur ipse Ledefina, & illam docent Molina de *inst. tom. 3. tr. 2. disp. 721. n. 6. 7. & 8. Lessius lib. 2. c. 14. dub. 3. n. 19. Vega in summ. 10. l. c. 60. cas. 14. & 15. Philarchus de offic. Sacerd. tom. 2. part. 2. lib. 6. c. 18. Rebellius part. 1. lib. 2. q. 3. n. 3. & part. 2. lib. 9. q. 18. sect. 1. n. 9. Sotus de *inst. lib. 4. q. 7. art. 2. & alij. Et ratio est, quia, sic vendens non tenetur restituere domino ratione iniustae acceptionis, cum totum bona fide factum sit nec ratione rei acceptae, cum iam distraxerit; ergo, &c. Dices tenetur restituere ratione pretij, quia, ut tradunt DD. contrarij, succedit loco rei. Respondeo, non esse vniuersaliter verum, succedere pretium loco rei, id enim in solis vniuersalibus iudiciis locum habet, cuiusmodi sunt hereditas, fideicommissum, & dos, &c. Et ita docet glossa in d. l. si rem, & pretium, vers. quia potest ff. de per. hered. & ibi Bartolus in sine, & omnes scribentes.**

RESOL. CXXXI.

An si quis rem alienam à fure bona fide emptam maiori deinde pretio vendidisset, teneatur restituere Domino illud plus, in quo locupletior factus est?
Et notatur furem vendentem rem furtiuam, & postea iuste minori pretio redimentem non teneri excessum illum pretij Domino restituere, sed satisfacere reddendo ei rem suam non deterioratam, & fructus ex ea debitos. Ex p. 3. tract. 5. & Milc. 1. Ref. 41.

Sup. hoc supra ex Ref. 128. § vit. cursum ad lin. j.

§. 1. **A**ffirmatiue respondent Nauarrus c. 27. num. 8. Sanchez in *summa tom. 1. lib. 2. c. 23. num. 28. & Lessius lib. 2. c. 21. n. 134. & alij ex autoritate l. si, & rem ff. de per. hered.*

2. Sed mihi contraria sententia, quam docet Molina de *inst. tom. 3. tract. 2. disp. 721. num. 10. probabilis etiam videtur, quia illud plus non est fructus rei, sed industriae illam ementis iuste vno pretio minori, & vendentis etiam iuste alio maiori pretio; fructus autem industriae ad possessorem bonae fidei, & non ad dominum rei spectat: quod autem id non sit fructus rei, sed industriae, patet. Quia si fur ipse emerit iterum eandem rem ab ultimo possessore, eamque domino restitueret sine vlla proximi latione, seruandoque omnino illum indemnem, neque res illa villos fructus habuisset, sanè quia ita esset lucratus emendo illam à fure, aut alio intermedio venditore, & vendendo illam maiori pretio iusto alicui alteri, non teneretur illud restituere, eo quod esset fructus suae industriae, & non rei. Ceteras rationes inuenies apud Molinam, quem nouissimè etiam sequitur Layman in *Theol. mor. lib. 3. sect. 5. tract. 4. cap. 17. §. 3. nu. 25. qui respondit ad autoritatem l. si & rem, dicendo id esse speciale in distractione hereditatis, seu iuris vniuersalis, ut pretium succedat loco rei; secus autem res habet in particularibus contractibus, ut docent Doctores in *l. mater, C. de rei vend.***

3. Nota quòd idem Molina *ubi supra*, contra Sanchez docet furem vendentem rem furtiuam, & postea iuste minori pretio redimentem, non teneri excessum illum pretij domino restituere, sed satisfacere reddendo ei rem suam non deterioratam, & fructus ex ea debitos.

RESOL. CXXXII.

Petrus emit bona fide equum à latrone, postea de hoc certior factus est, queritur, an possit iura conscientiae rescindere contractum, & latroni equum illum reddere, ut pretium pro eo datum recuperet?

Et si equum recepit à latrone gratis, an possit eum citradere, vel teneatur tradere Domino? Ex part. 1. tr. 8. Refol. 69.

§. 1. **C**aietanus in 2. 2. q. 62. art. 6. Sotus de *inst. lib. 4. q. 7. art. 2. Conarruias l. 1. var. c. 3. n. 6. Bartholomaeus Medina lib. 2. c. 14. n. 3. Ioannes Medina Cod. de *restit. q. 10. Tabiena verb. restitutio, §. 24. Armilla eodem verb. n. 4. & 15. Ledefina in 4. p. 2. q. 18. arc. 6. Syluius in 2. 2. D. Thom. q. 62. art. 6. queritur 1. concl. 6. & ex Societate Iesv, Ludouicus Molina de *inst. 10. 3. disp. 722. negatiua tumentur sententiam: nam qui rem furtiuam reddit furi, cooperatur ipsius iniquae detentioni; ergo, &c. Secundò in foro iudiciali Iudex statim atque cognouit dominum rei, praecipit omnino illi restituere: ac hæc sententia Iudicis est iusta: ergo etiam secundum conscientiam tenenda.***

2. Verum contraria sententia probabilior apparet, Illam sequuntur Azorius, Lessius, Rebellius, Toletus, Salonijs, Aragon, Vasquez, Nauarra, Nauarrus, & alij, quos citat, & sequitur Martinus Bonacina de *contract. disput. 1. q. 4. punct. 2. n. 1. & prater illos amplexi sunt etiam hanc opinionem Megala in 2. 2. lib. 2. c. 6. quest. 6. n. 182. Bartholomaeus à S. Fausto in *spec. Confess. disput. 4. q. 23. n. 2. Pitigianus in 4. sent. p. 2. disp. 15. q. 2. art. 1. Valentia 10. 3. disp. 5. q. 5. punct. 4. Malderus in 2. 2. tr. 4. c. 3. dub. 2. Turrianus etiam in 2. 2. som. 2. disp. 13. dub. 2. num. 3. Et ratio est: quia talis emens non tenetur potius consulere bonis alterius, quam proprijs, cum ipse bona fide illam rem acceperit, neque dominus rei est rationabiliter inuitus comparatione talis ementis; nec enim obligatur emens ad obseruandam rem alterius, soluto pretio illius.**

3. Dicendum esse igitur, si emptor rei alienae non potest facile recuperare pretium à vero domino, sed à fure, potest rescindere contractum, & pretium à latrone recuperare. Ad primum argumentum respondetur: Emens cum reddit rem latroni, qui vendidit, non est censendus cooperari iniustae detentioni; actio enim illa reddendi talem rem latroni ex praedicta causa, non est intrinsecè mala; quia neque est iniusta comparatione domini, ut *supra* dictum est; neque comparatione latronis, quia illa actio fit ad recuperandum pretium; neque reddens rem illam latroni praebet necessariam materiam peccati: liberum enim est latroni illa restituere vero domino: quòd si ex malicia non restituit, non imputabitur peccatum ei, qui rem reddit ad recuperandum proprium pretium. Ad secundum respondetur, negando consequentiam; nam in foro exteriori idèd talis emptor condemnabitur ad restitutionem, quoniam res ablata apud ipsum inuenitur: Iudex enim, ut ait Lessius *lib. 2. c. 14. dub. 3. num. 18. statim inquirat, à quo eam emerit; cui, si potest inueniri, iubet, non ut illi restituat, (quia non vult dominum rei per istas ambigues ducere; sed ut restituat domino, cuius est, & ipse, si velit, pretium ab illo recuperet.*

4. Notent verò Confessarij secundam sententiam, quam *supra* expressimus, veram esse, quando possessor bonae fidei emit rem à fure, & non quando gratis accipit: nam, si gratis accepisset, non posset eam tradere latroni, nisi forte moraliter certus sit, rem domino restituendam esse à fure. Ita Nauarra de *est. lib. 3. c. 2. dub. 3. num. 19. opus. de restit. c. 9. §. 1. dub. 2. num. 13. Sayrus in clauis regia, lib. 10. tract. 2. c. 2. n. 21. & alij: salua semper, &c.*

RESOL. CXXXIII.

An si quis à fure emente pecuniam furtiuam bona fide accepit, eaque cum proprijs commiscuit, teneatur ad restitutionem dictarum pecuniarum Domino comparere?

rem: Ex p. 3. tr. 5. & Mil. 1. Resol. 40.

Sup. hoc in lib. 3.

Sup. hoc in lib. 3. tr. 5. n. 15.

Sup. hoc in lib. 3.

§. 1. Affirmatiue respondent Lessius l. 2. c. 20. dub. 18. n. 57. ex autoritate l. Marfellus §. Pomponius ff. de rei vendic. ar. §. si duorum, Instit. de rerum diuis. quibus locis habetur, si duorum dominorum materia confusa fuerint, ita vt discerni non possint; & ratio est, quia in tali casu non tenetur ad restitutionem ratione iniuste acceptionis, vel absumptionis, quia hoc actum fuit cum bona fide, neque ratione rei accepta, & possessa, cum alienam pecuniam non possidet, cum vel cum consumpserit, vel cum propria miscendo eius dominium acquisierit, neque etiam ex hoc locupletior factus est, nam pretia iusto rem suam vendiderat, ergo, &c. Et ita docent hanc sententiam Nauarra lib. 3. cap. 2. n. 216. Sayrus in Clau. Regia lib. 10. tract. 2. c. 1. n. 13. Sanchez in sum. tom. 1. lib. 2. c. 23. n. 15. Medina de restit. q. 10. post illos Valquez opus. de restit. cap. 9. §. 2. dub. ult. cum aliis.

RESOL. CXXXIV.

An si quis bona fide pecuniam furuius accepit, et si que cum propriis commisit, teneatur, Domino pecuniarum componente, ad restitutionem?

Et docetur, quod si aliquis ludendo falsis aleis, pecuniam lucratus est, quam cum propriis miscerat, eiusque partem socio, vel amico suo donauit, quamuis scienti, tamen non cooperanti ad fraudem committendam, recte dici potest dictum socium, vel amicum ad nullam restitutionem obligari. Ex p. 4. tr. 4. Resol. 67.

§. 1. Affirmatiuam sententiam docet Lessius l. 2. c. 20. dub. 18. n. 57. ex autoritate l. Marfellus, §. Pomponius ff. de rei vendic. ar. & ex §. si duorum, Instit. de rerum diuisione, in quibus locis habetur, si duorum dominorum materia confusa fuerint, ita vt discerni, vel separari nequeant, utriusque vindicationem pro parte sua competere; quod quidem videtur esse valde contentaneum iuri naturali; cur enim cum certo mihi constat rem meam esse huic permixtam, non possum mihi vindicare ex mixto illo, quantum de meo inest, & ideo hanc sententia est probabilis.

2. Sed non minus probabilem contrariam esse existimo, quam tenet Valquez opus. de restit. c. 6. §. 2. dub. ult. Sanchez in sum. tom. 1. lib. 2. c. 23. n. 15. Nauarra de restit. lib. 3. c. 4. n. 216. §. 1. q. 1. n. 7. Sayrus in Clau. Regia tr. 2. c. 1. n. 13. Medina de restit. q. 10. cum aliis, & ideo Layman in Theolog. mor. l. 3. sect. 1. tr. 4. c. 17. §. 3. n. 23. querit an fur, qui aureis 100. furtiuus equum a Sempronio emit bona fide vendente, statimque aufugit, postea comparet dominus, & pretium repetit a Sempronio, querit Layman an restituere illud debeat? Et respondet, quod restitui debet, si centum aurei furtiuus in specie extiterit, sin autem consumpti sunt, vel cum propriis namis commixti, ita vt discerni non possint, ad nullam restitutionem obligatur Sempronius, non ratione iniuste acceptionis, vel absumptionis, cum bona fide egerit, vt supponimus, neque ratione rei accepta possessa, cum alienos nummos non possideat, posteaquam eos vel consumpsit, vel cum propriis miscendo eorum dominium acquisiuit, neque etiam locupletior factus sit, cum pretio iusto equum vendiderat. Ergo, &c. Ita Layman ubi supra, qui etiam recte docet, quod si aliquis ludendo falsis aleis pecuniam lucratus est, eiusque partem socio, vel amico suo donauit, quamuis scienti, tamen non cooperanti ad fraudem committendam, recte dici potest dictum socium, vel amicum ad nullam restitutionem obligari, si lusor ille pecuniam ludo iniquo acceptas cum propriis miscerat; notentur haec a Confessariis, quia multos scetipulos sedabunt.

RESOL. CXXXV.

Petrus emit rem furuiam mala fide, postea comperio vero Domino, queritur, an teneatur illi restituere, & non furi ad recuperandum pretium, quod pro ea dedit? Et aduertitur, quid est faciendum, quando rem alienam bona fide accepit? Ex part. 2. tract. 17. & Mil. 3. Resol. 4.

§. 1. Respondeo clarum esse eum qui rem alienam bona fide accepit, non teneri illam vero domino restituere, sed posse restituere illi, a quo bona fide accepit; est communis opinio DD. vide Petr. a Nauarra lib. 3. c. 4. par. 1. dub. 4. Valquez opus. de restit. c. 9. §. 2. dub. 2. n. 13. Rebellium part. 1. lib. 2. q. 9. n. 1. Azotium part. 3. l. 4. c. 3. q. 1. Salonium, & Aragonium in 2. 2. q. 52. ar. 6. cum aliis.

Pro contentio in hoc §. 1. supra in Resol. 132.

2. Sed difficultas est, quando res aliena mala fide emitur; nam vero domino, & non furi restituendam esse probat Dominicus Bannez 2. 2. q. 66. art. 6. Rebell. loc. cit. n. 4. Valquez loc. cit. n. 14. Molina 10. 3. disp. 722. Sotus l. 4. q. 7. ar. 2. Medina, Couarruias, quos citat, & sequitur Reginaldus 1. 1. l. 10. c. 5. n. 40. cum aliis.

Sup. hoc in Resol. 67.

3. His vero non obstantibus, cenfeo aliam sententiam esse probabilem, quae asserit emptorem mala fidei posse contractum cum fure initum rescindere, & recuperare pretium, quod pro ea dedit. Sic senserunt Alex. de Ales part. 4. q. 86. n. 3. art. 5. Gabriel in 4. dist. 15. q. 3. art. 3. dub. 5. Angel. ver. restitutio 1. n. 1. & Syluester. ver. restit. q. 7. Paludanus in 4. dist. 15. q. 3. dub. 5. Petrus a Nauarra l. 3. c. 4. p. 3. dub. 4. p. 3. D. Ant. p. 2. tit. 1. 12 §. 16. & absolute tenet etiam hanc opinionem Tolet. l. 5. c. 17. n. 13. & probabilem illam vocat Malderus in 2. 2. tr. 4. c. 3. dub. 2. Nec destituta videtur ratio, nam emptor malae fidei rescindendo contractum, & reddendo rem alienam furi, non constituit illa priori loco, quam erat ante, & vnusquisque tenetur, & potest magis sibi ipsi consulere, quam alteri. Vide etiam Ant. Fernandez in suo ex. am. Theol. p. 1. c. 18. §. 1. n. 14. qui hanc sequitur, & defendit sententiam, citans Perez ex Societate Iesu. Ex his patet responsio ad quaestum in principio positum, potest enim confessarius consulere, vt Petrus rem furuiam; ad recuperandum pretium, sine vlllo scetipulo furi, & non vero domino, restituat.

RESOL. CXXXVI.

An qui mala fide emit rem a latrone, postea cognito vero Domino, possit latroni restituere, vt pretium recipiat?

Ex quo deducitur, quod fur, qui furatus est a ture, potest reddere rem furuiam eidem furi. Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Resol. 87.

§. 1. Ad hoc dubium ita responder Turrianus in select. centur. 4. c. 5. in a Theolog. dubit. 36. Sunt qui sequuntur affirmatiuam sententiam. Mihi tamen omnino est improbabilis, & illius ratio nullius est momenti, dicitur enim id posse facere emptorem, vt reciperet pretium suum a latrone. Sed hoc nullius, vt dixi, momenti est, quia ipse mala fide illud dedit; & ita sibi imputet, si non posset recipere pretium, & si non det vero domino, manifeste cooperatur furto per continuationem, & perseverantiam. Ita ille.

2. Sed licet ego huic sententiae tanquam probabiliori adhaeream, tamen in censuranda affirmatiua sententia more suo excedit Turrianus, & ideo illam probabilem putat Marchatius in res. Pastor ad Decret. p. 2. c. 7. q. 20. Resol. lib. 2. c. 14. dub. 3. n. 22. & Malderus in 2. 2. tr. 4. c. 3. dub. 2.

cap. 3.